

Budai Központi Kerületi Bíróság
11.P.XI. 20.016/2017/9.

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

Európai Bíróság részére

Az Európai Bíróság Hivatala útján
(L-2925 Luxembourg, Rue du Fort Niedergrünewald)

V É G Z É S

fogyasztó 1. adós I.r. felperesnek fogyasztó 2. kezesi adós II.r. felperesnek lízingcég I.r.alperes és jogutód lízingcég II.r. alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a bíróság hivatalból az EUMSZ 267. cikke és az 1952. év III. tv. (Pp.) 155/A. §-a alapján az Európai Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi és a per tárgyalását felfüggeszti az előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig.

A bíróság másolatban, összefűzve az alapügy érdemi iratait megküldi.

A bíróság rövid úton történő elérhetőségei:

A felek és képviselőik, címek: .....

Az eljárás folytatása esetén a bíróság az alapügyet lezáró ítélet egy kiadmányát tájékoztatásul megküldi az Európai Bíróság részére.

A Bíróságoz feltett kérdések:

Összhangban az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatával, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére azért került sor, mert szükséges a konkrét jogvita eldöntése szempontjából lényeges uniós jogszabály értelmezése. A felmerülő jogkérdés az ügy eldöntése szempontjából releváns, az uniós jog helyes értelmezése nem nyilvánvaló, azzal kapcsolatban ésszerű kétség merült fel (283/81. sz. CILFIT-ügy):

A különösen (de nem kizárólag) a deviza alapú hitelek adósra hárított árfolyamkockázatára tekintettel értelmezendő uniós jogi rendelkezések:

A 93/13 EGK irányelv tizenkettedik preambulum bekezdése, huszadik preambulum bekezdése, 1. cikk (1) bekezdése, 2. cikk b) pontja, 3. cikk (1)-(2) bekezdése, 4. cikk (2) bekezdése, 5. cikke 6. cikk (1) bekezdés, továbbá értelemszerűen a feltett kérdésekben említett uniós jogi előírások.

1. kérdés: Tekintettel különösen arra, hogy amennyiben a szerződés elsődleges tárgyának meghatározása tisztességtelennek minősül, akkor az a szerződés teljes (és nem részleges) érvénytelenségét eredményezi, a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát meghatározó feltétel tisztességtelenségéből fakadó semmisség alkalmazása (ahol a feltétel a továbbiakban nem jelenthet kötelezettséget a fogyasztóra nézve), járhat-e olyan következménnyel (pl. bírósági határozat, nemzeti jogszabály által meghatározott speciális jogkövetkezmény, jogszabályi- vagy jogegységi határozati rendelkezés alkalmazásán keresztül), hogy annak köszönhetően a szerződés jogi minősítése ténylegesen vagy hatásait tekintve módosul, így különösen deviza alapú

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

kölcsönszerződés (ahol a kölcsönszerződésből eredő követelések valamely külföldi pénznemben kerülnek meghatározásra és nyilvántartásra /a továbbiakban a követelés pénzneme/ és ezen követelések a belföldi pénznemben teljesítendőek /a továbbiakban a teljesítés pénzneme/) forintkölcsön szerződésnek legyen tekintendő?

1.1. Feltéve, hogy a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát meghatározó feltétel tisztességtelenségéből fakadó semmisség alkalmazása járhat olyan következménnyel, hogy annak köszönhetően a szerződés jogi minősítése ténylegesen vagy hatásait tekintve módosul, ezen jogi minősítésben bekövetkezett változás járhat-e olyan következménnyel (pl. bírósági határozat, nemzeti jogszabály által meghatározott speciális jogkövetkezmény, jogszabályi- vagy jogegységi határozati rendelkezés alkalmazásán keresztül), hogy a jogviszony egyes pénzügyileg releváns paraméterei akár a fogyasztóra nézve hátrányosan is módosulnak (pl. jegybanki alapkamat vagy forintkölcsönökre alkalmazott piaci alapú kamatmérték visszaható hatályú alkalmazása a szerződés szerinti alacsonyabb kamatmérték helyett)?

2. A tisztességtelenség jogkövetkezménye abszolút érvényű és tisztán jogkérdés vagy a tisztességtelenség jogkövetkezményének levonásakor jelentőséget lehet tulajdonítani

- (1) más, a tisztességtelenséggel érintettől eltérő szerződéstípusok szerződési gyakorlatának;
- (2) egyes gazdaságilag közvetlenül érintett szereplők (deviza alapú kölcsönök esetében pl. az ún. devizaadós társadalmi csoport és a bankrendszer) feltételezett sérülékenységeinek; vagy
- (3) egyes gazdaságilag közvetlenül nem érintett harmadik személyek vagy csoportok érdekeinek, így pl. annak, hogy a semmisség következtében az ún. devizaadós társadalmi csoport tagjai végeredményben, a számszaki elszámolást figyelembe véve akár túlnyomórészt jobban is járhatnak az ún. forintadós társadalmi csoport tagjainál?

3. A 93/13 EKG irányelv 3. cikk (1) bekezdése, 4. cikk (2) bekezdése, 5. cikke, és 6. cikk (1) bekezdése (azaz a tisztességtelenség megítélése és annak jogkövetkezménye) szempontjából az árfolyamkockázat viselését a fogyasztóra hárító feltétel (azaz a kockázatviselést szabályozó szerződéses rendelkezés/ek összessége/) minősülhet-e több feltételnek?

4. A 93/13 EKG irányelv 6. cikk (1) bekezdése (misperint a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve) értelmezhető-e akként, hogy adott feltétel (nem annak bizonyos szakasza, hanem a teljes vizsgált feltétel) lehet úgy teljes mértékben tisztességtelen avagy egyszerre részben tisztességes és részben tisztességtelen, hogy az részben alkalmazható, azaz abból (pl. egyéni bírói mérlegelés függvényében) bizonyos mértékig kötelezettségek származhatnak a fogyasztóra nézve (azaz hatását tekintve mindkét esetben csak bizonyos mértékig tisztességtelen), pl. bírósági határozat, nemzeti jogszabály által meghatározott speciális jogkövetkezmény, jogszabályi- vagy jogegységi határozati rendelkezés alkalmazásán keresztül?

4.1. Feltéve, hogy a 93/13 EKG irányelv 6. cikk (1) bekezdése értelmezhető akként, hogy adott teljes feltétel lehet úgy teljes mértékben tisztességtelen avagy egyszerre részben tisztességes és részben tisztességtelen, hogy az részben alkalmazható, azaz abból bizonyos mértékig kötelezettségek származhatnak a fogyasztóra nézve (azaz hatását tekintve mindkét esetben csak bizonyos mértékig tisztességtelen); az, hogy a szerződés elsődleges tárgyát meghatározó vizsgált feltétel tisztességtelensége okán a teljes kölcsönszerződés érvénytelennek minősül, járhat-e olyan következménnyel, hogy a számszaki elszámolás tekintetében összességében hátrányosabb helyzetbe kerül a fogyasztó és kedvezőbbé a másik professzionális szerződő fél, mintha a szerződés elsődleges

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

tárgyát meghatározó vizsgált feltétel tisztességtelensége okán a kölcsönszerződés csupán részben minősülne tisztességtelennek (miszerint a szerződés további feltételi változatlan tartalommal továbbra is kötik a feleket)?

5.

5.1. Tisztességesnek, azaz világosnak és érthetőnek minősülhet-e a gazdasági következmények tekintetében az a törvényben előírt, szükségképpen általános jelleggel megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség alapján (a másik professzionális szerződő fél által alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételként) megszerkesztett, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel, amely nem tartalmaz kifejezetten olyan figyelemfelhívást, miszerint a kölcsönszerződés alapján teljesítendő törlesztőrészlet összege meghaladhatja a másik professzionális szerződő fél által lefolytatott hitelképességi vizsgálat keretében bevizsgált fogyasztói jövedelem összegét, tekintettel arra is, hogy a vonatkozó nemzeti jogszabály írásbeli kockázatfeltárást írhat elő és nem a kockázat fennálltának pusztá deklarációját és telepítését, továbbá az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyamatban volt ügy indoklásának 74. pontja értelmében nem csupán a kockázat fogyasztó által felismerhetővé tétele elvárható a másik professzionális szerződő féltől, hanem az is, hogy a fogyasztó a tájékoztatás alapján képes legyen értékelni is a rá áthárított árfolyamkockázatot nézve – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, és ennél fogva az általa felvett kölcsön teljes költségét?

5.2. Tisztességesnek, azaz világosnak és érthetőnek minősülhet-e a gazdasági következmények tekintetében az a törvényben előírt, szükségképpen általános jelleggel megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség alapján (a másik professzionális szerződő fél által alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételként) megszerkesztett, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés, amely nem tartalmaz kifejezetten olyan figyelemfelhívást, miszerint a kölcsönszerződés alapján mindenkor fennálló tőketartozás összege meghaladhatja a másik professzionális szerződő fél által lefolytatott hitelképességi vizsgálat keretében bevizsgált, a fogyasztó rendelkezésére álló fedezeti vagyon értékét, tekintettel arra is, hogy a vonatkozó nemzeti jogszabály írásbeli kockázatfeltárást ír elő és nem a kockázat fennálltának pusztá deklarációját és telepítését, továbbá az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyamatban volt ügy indoklásának 74. pontja értelmében nem csupán a kockázat fogyasztó által felismerhetővé tétele elvárható a másik professzionális szerződő féltől, hanem az is, hogy a fogyasztó a tájékoztatás alapján képes legyen értékelni is a rá áthárított árfolyamkockázatot nézve - esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, és ennél fogva az általa felvett kölcsön teljes költségét?

5.3. Tisztességesnek, azaz világosnak és érthetőnek minősülhet-e a gazdasági következmények tekintetében az a törvényben előírt, szükségképpen általános jelleggel megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség alapján (a másik professzionális szerződő fél által alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételként) megszerkesztett, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel, amely nem tartalmaz kifejezetten olyan figyelemfelhívást, miszerint (1) az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, (2) az árfolyamváltozás lehetősége valós, vagyis a kölcsönszerződés futamideje alatt is bekövetkezhet, (3) annak köszönhetően a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, (4) az árfolyamváltozás kapcsán nem csak a törlesztőrészlet összege, hanem a tőketartozás összege is korlátozás nélkül megnőhet, (5) a lehetséges veszteség végtelen nagyságú, (6) a szükséges biztonsági intézkedések hatása korlátozott és folyamatos figyelmet kíván, (7) amelyet a másik professzionális szerződő fél nem vállal biztosítani, tekintettel arra is, hogy a vonatkozó nemzeti jogszabály írásbeli kockázatfeltárást írhat elő és nem a

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

kockázat fennálltának pusztá deklarációját és telepítését, továbbá az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyamatban volt ügy indoklásának 74. pontja értelmében nem csupán a kockázat fogyasztó által felismerhetővé tétele elvárható a másik professzionális szerződő féltől, hanem az is, hogy a fogyasztó a tájékoztatás alapján képes legyen értékelni is a rá áthárított árfolyamkockázat rá nézve – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, és ennél fogva az általa felvett kölcsön teljes költségét?

5.4. Különös tekintettel arra, hogy elképzelhető, akár létező tagállami bírói gyakorlat vagy jogszabály szerinti következtetés szerint a deviza alapú kölcsönszerződések esetében a fogyasztó az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték miatt adósodott el devizában, aminek ellenében kizárólagosan ő viseli az árfolyamváltozás hatásait, továbbá arra, hogy szintén elképzelhető, akár létező tagállami bírói gyakorlat vagy jogszabály szerinti következtetés szerint a szerződési terheknek a kölcsönszerződés megkötését követő – előre nem látható – egyoldalú eltolódása a tisztességtelenség körében nem értékelhető, tekintettel arra, hogy a semmisségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia, továbbá tekintettel arra is, hogy a vonatkozó nemzeti jogszabály írásbeli kockázatfeltárást írhat elő és nem a kockázat fennálltának pusztá deklarációját és telepítését, illetve az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyamatban volt ügy indoklásának 74. pontja értelmében nem csupán a kockázat fogyasztó által felismerhetővé tétele elvárható, hanem annak fogyasztó által értékelhetővé tétele is; tisztességesnek, azaz világosnak és érthetőnek minősülhet-e a gazdasági következmények tekintetében az a törvényben előírt, szükségképpen általános jelleggel megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség alapján a másik professzionális szerződő fél által (egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételként) megszerkesztett és alkalmazott, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel, amely nem tartalmaz kifejezett figyelemfelhívást az árfolyamváltozás futamidő (legalább kezdőidőszaka) alatt várható iránya, minimális és/vagy maximális mértéke tekintetében (pl. a forward árfolyamszámítás módszertanára és/vagy a kamatparitás elvére alapítottan /amelynek értelmében a deviza alapú kölcsönök tekintetében a kamatelőny, azaz a LIBOR vagy az EURIBOR kamat BUBOR kamatnál alacsonyabb szintje, nagy biztonsággal prognosztizálható árfolyamvesztéshez vezet fogyasztói oldalon, azaz a teljesítés pénznemének árfolyama romlik a követelés pénznemének árfolyamához képest/)?

5.5. Tisztességesnek, azaz világosnak és érthetőnek minősülhet-e a gazdasági következmények tekintetében az a törvényben előírt, szükségképpen általános jelleggel megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség alapján (a másik professzionális szerződő fél által alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételként) megszerkesztett, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel, amely nem tartalmaz kifejezetten olyan figyelemfelhívást, amely egzakt módon (pl. legalább a fogyasztó által vállalt futamidővel azonos időtartamot felölelő, a teljesítés- és a követelés pénznemének árfolyamainak egymáshoz viszonyított múltbeli alakulását tartalmazó adatsor/grafikon számszerűsítve) bemutatja az árfolyamkockázat fogyasztóra hárításából várhatóan eredő valós adósi kockázatot, tekintettel arra is, hogy a vonatkozó nemzeti jogszabály írásbeli kockázatfeltárást írhat elő és nem a kockázat fennálltának pusztá deklarációját és telepítését, továbbá az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyamatban volt ügy indoklásának 74. pontja értelmében nem csupán a kockázat fogyasztó által felismerhetővé tétele elvárható a másik professzionális szerződő féltől, hanem az is, hogy a fogyasztó a tájékoztatás alapján képes legyen értékelni is a rá áthárított árfolyamkockázat rá nézve – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, és ennél fogva az általa felvett kölcsön teljes költségét?

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

5.6. Különös tekintettel arra, hogy elképzelhető, akár létező tagállami bírói gyakorlat vagy jogszabály szerinti következtetés alapján a deviza alapú kölcsönszerződések esetében a fogyasztó az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték miatt adósodott el devizában, aminek ellenében kizárólagosan ő viseli az árfolyamváltozás hatásait, továbbá tekintettel arra is, hogy a vonatkozó nemzeti jogszabály írásbeli kockázatfeltárást írhat elő és nem a kockázat fennálltának pusztá deklarációját és telepítését, illetve az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyamatban volt ügy indoklásának 74. pontja értelmében nem csupán a kockázat fogyasztó által felismerhetővé tétele elvárható, hanem annak fogyasztó által értékelhetővé tétele is; tisztességesnek, azaz világosnak és érthetőnek minősülhet-e a gazdasági következmények tekintetében az a törvényben előírt, szükségképpen általános jelleggel megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség alapján (a másik professzionális szerződő fél által alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételként) megszerkesztett, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel, amely nem tartalmaz kifejezetten olyan figyelemfelhívást, amely egzakt módon (pl. legalább a fogyasztó által vállalt futamidővel azonos időtartamot felölelő múltbeli adatokra alapítottan kifejezetten és számszerűsítve) bemutatja a forintkölcsönök esetében alkalmazott BUBOR és a deviza alapú kölcsönök esetében alkalmazott LIBOR vagy EURIBOR közötti várható kamatnyereség mértékét?

6. A törvényben előírt, szükségképpen általános jelleggel megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség alapján (a másik professzionális szerződő fél által alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételként) megszerkesztett, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel tisztességességének megítélése körében a bizonyítási teher mennyiben terheli a fogyasztót és/vagy a másik professzionális szerződő felet annak megítélése körében, hogy a fogyasztónak az őt visszavonhatatlanul kötelező tárgybeli szerződéses feltétel vonatkozásában az alapos megismerésre volt-e tényleges lehetősége a kölcsönszerződés megkötését megelőzően (93/13 EGK irányelv 3. cikk (3) bekezdés és Melléklet 1.i) pont)?

7. Olyan szolgáltatóknak tekintendők-e a saját devizaárfolyamot alkalmazó, a fogyasztókkal szerződő professzionális szerződő fél hitelintézetek a deviza alapú kölcsönszerződések tekintetében - azaz olyan tranzakciók tekintetében, amelyek olyan szolgáltatásokra vonatkoznak, amelyek ára pénzügyi árfolyam-ingadozásokhoz kapcsolódik - akik az ár alakulására nem képesek befolyást gyakorolni (93/13 EGK irányelv, Melléklet 2.c) pont)?

Az ügy tényállása:

A felperesek szerint egy személygépkocsi 1.273.000. Ft önerővel és egy autókereskedő cégtől történt I.r. felperesi megvásárlásával összefüggésben 2008.06.16-án kötött az 5.092.000. Ft összegű deviza alapú hitelszerződés (és annak Általános Szerződési Feltételei), melynél a II.r. felperes kezességként közreműködött, létre sem jött, érvénytelen. A felperesek szerint az I.r. felperes csak finanszírozási kérelmet, de nem hitelszerződést írt alá az I.r. lízingcég alperessel. Az I.r. alperes nem is volt jogosult kölcsönt nyújtani, mert sem pénzügyintézetnek, sem más hitelezőnek nem minősült. az I.r. alperes nevében eljáró autókereskedői tájékoztatás a fogyasztó adós I.r. felperesi árfolyamkockázatról nem volt megfelelő. Az I.r. alperes fizetési felszólítást küldött az I.r. felperes adós és a II.r. felperes kezesség felé a megállapodás felmondását követően. A felperesek kérték a 2014.04.10-i felmondás érvénytelenségének megállapítását. A perbeli szerződés érvényessége és létrejötté esetén is releváns körülmény, hogy az árfolyamkockázat I.r. felperesi adósra hárítása szerepel a megállapodásban, míg az érvénytelenség (a szerződés létre nem jötté) ill. ezek

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

jogkövetkezményei bírói megállapítása és alkalmazása esetén az árfolyamkockázat és az arról történő tájékoztatás megfelelősége vizsgálendő. Az alperesek a kereset teljesítését ellenezték.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS:

A feltett kérdésekkel kapcsolatban az alábbi nemzeti bírósági észrevételek és hazai jogszabályi rendelkezések, európai uniós jogi normák merülnek fel:

A vonatkozó európai uniós jogi normák, esetjog felsorolva:

EUMSZ. 267. cikke, Az Európai Közösség Alapító Szerződése (Római Szerződés) 129a. Cikkelyének (1) bekezdése 5 a) és b) pontjai, (2) bekezdése, A Tanács fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelve (1993. április 5.) Preambuluma tizenkettedik preambulum bekezdése, huszadik preambulum bekezdése, 1. cikk (1) bekezdése, 2. cikk b) pontja, 3. cikk (1)-(2) bekezdése, 4. cikk (2) bekezdése, 5. cikke 6. cikk (1) bekezdése.

Az esetleg érintett hazai normák, joggyakorlat:

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban a Ptk.) 4. § (1) bekezdése értelmében:

„A polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni.”

A Ptk. 205. §-a értelmében:

„(1) A szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre.

(2) A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Nem kell a feleknek megállapodniuk olyan kérdésekben, amelyeket jogszabály rendez.

(3) A felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről.

(4) Ha a szerződéskötési kötelezettség esetében a szerződési nyilatkozatok eltérnek egymástól, a felek kötelesek álláspontjaik egyeztetését megkísérelni.”

A Ptk. 207. § (1)-(2) bekezdése értelmében:

„(1) A szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

(2) Ha az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma az (1) bekezdésben foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.”

A Ptk. – az alapügyben szereplő kölcsönszerződés megkötésekor alkalmazandó szövegének – 209. §-a a következőképpen rendelkezett:

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

„(1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

[...]

(4) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

[...]

A Ptk. 209. §-ának (4) és (5) bekezdése 2009. május 22-i hatállyal a következőképpen módosult:

„(4) Az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

(5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.”

A Ptk. 277. § (5) bekezdése értelmében:

„A felek a szerződés teljesítését érintő minden lényeges körülményről kötelesek egymást tájékoztatni.”

A Ptk. 523. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) Kölcsönszerződés alapján a pénzügyi intézmény vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

(2) Ha a hitelező pénzügyi intézmény, – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).”

A Ptk. 685. § d) és e) pontjai értelmében:

„d) fogyasztó: a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy;

e) fogyasztói szerződés: az a szerződés, amely fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti; a törvény jóállásra és kellékszavatosságra vonatkozó szabályai alkalmazásában az a szerződés minősül fogyasztói szerződésnek, amelynek tárgya ingó dolog, kivéve a villamos energiát, a – tartályban, palackban vagy egyéb módon korlátozott mennyiségben vagy meghatározott ürtartalommal ki nem szerelt – vizet és gázt, továbbá a végrehajtási eljárás vagy más hatósági intézkedés folytán eladott dolgot, valamint az olyan árverésen eladott használt dolgot, amelyen a fogyasztó személyesen részt vehet (fogyasztási cikk);”

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban a Hpt.) 78. § (1) bekezdése értelmében:

„A hitelintézetnek a kihelyezésről történő döntés előtt meg kell győződnie a szükséges fedezetek, illetőleg biztosítékok meglétéről, valós értékéről és érvényesíthetőségéről. A döntés alapjául szolgáló iratokat az ügyletre vonatkozó szerződéshez, illetőleg a leszámított váltóhoz kell csatolni.”

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

A Hpt. 203. § (1) bekezdése értelmében:

„A pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról tájékoztatni.”

A Hpt. 203. § (6) bekezdése értelmében:

„Olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.”

A Hpt. 203. § (7) bekezdésének a) pontja értelmében:

„A (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell

a) devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre, ...”

A Hpt. 210. § (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A pénzügyi intézmény pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést csak írásban vagy minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat formájában köthet. Az írásban kötött szerződés egy eredeti példányát a pénzügyi intézmény köteles az ügyfélnek átadni.

(2) A pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ideértve a késedelmes teljesítés jogkövetkezményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is.”

A Hpt. 2. számú melléklet, I. Pénzügyi szolgáltatások, Pénzkölcsönnyújtás 10.3. pontja a következőket rögzíti:

„A hitel és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, ... kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja.”

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (2012/C 326/01, a továbbiakban az EUSz.) 267. cikke (az EKSz. korábbi 234. cikke) értelmében:

„Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Ha egy tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügyben olyan kérdés merül fel, amely valamely fogva tartott személyt érint, az Európai Unió Bírósága a lehető legrövidebb időn belül határoz.”

A 6/2013. számú PJE határozat indoklásának III.2.f) pontja értelmében:

„f) Az eddig elemzettek a magyar jog által szabályozott olyan érvénytelenségi okok, amelyek

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

értelmezése egyedül a magyar bíróságok feladata. A magyar jogban azonban van egy olyan érvénytelenségi ok is, nevezetesen a fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételek tisztességtelenségének a megítélése, amelyre vonatkozó rendelkezések (Ptk. 209. §, 209/A. §, 209/B. §) részben uniós irányelvek átültetése folytán kerültek a magyar jogrendszerbe, és így alkalmazásuk az uniós szabályok értelmezését is igényelik. Ez pedig – kétség esetén – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikk (3) bekezdése értelmében az Európai Unió Bíróságának a kizárólagos hatáskörébe tartozik. A jogegységi tanács álláspontja szerint a deviza alapú kölcsön mint szerződéstípus tisztességtelen volta jelenleg nem ítélt meg, figyelemmel arra, hogy ezt is érintően a Kúria egyik ítélező tanácsa egy konkrét ügyben előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az Európai Unió Bíróságánál, kérve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését. Ez az eljárás jelenleg még folyamatban van (C-26/13. sz.).”

A nemzeti bíróság észrevételei:

A bíróság nyilvános, interneten megjelent ügyvédi, jogtudósi (Dr. Bárdos Gergely) általános kezdeményezést mérlegelt és több módosítással, pontosítással kezdeményezte a jelen végzésbeli előzetes döntéshozatali eljárást (www.hitelsikerek.hu – publikációk: <http://hitelsikerek.hu/wp-content/uploads/2017/03/%C3%81K-el%C5%91zetes-d%C3%B6nt%C3%A9shozatali-minta-170306.pdf>)

A kifejezetten tagállami jogalkotást igénylő jogharmonizációs célt szolgáló irányelveknek nincs közvetlen hatályuk, azonban az Európai Unió Bíróságának gyakorlata szerint, ha az irányelv kellően konkrét rendelkezéseket tartalmaz, amelyekből egyértelműen következnek a személyi hatálya alá tartozó körben meghatározott jogosultságok, akkor a hazai jogot az uniós jog hatékony érvényesülése érdekében az irányelvvel összhangban kell értelmezni. A nemzeti jog irányelvvel összhangban álló értelmezésének kötelezettségét az Európai Unió Bírósága először a „Von Colson and Komann v. Land Nordrhein-Westfalen” ügyben (C-14/83.) fektette le, majd a C-106/98. számú ügyben ehhez azt is hozzáfűzte, miszerint nincs jelentősége annak, hogy a hazai jogalkotásra az irányelv elfogadása előtt vagy után került-e sor. Az irányelvvel összhangban álló értelmezés kötelezettségét és vele ellentétes nemzeti jogszabály figyelmen kívül hagyását eredményező ún. „kizáró hatály” elvét erősítette meg az Európai Unió Bírósága a C-441/93. és a C-194/94. számú ügyekben is. A 2014.3154. BDT alapján az Európai Unió Bíróságának az uniós jog értelmezése tárgyában tett ítéleti megállapításai kötelezőek a tagállami bíróságokra nézve, a nemzeti bíróságok kötve vannak az uniós jog Európai Unió Bírósága által nyújtott értelmezéséhez, saját hatáskörükben mellőzniük kell minden olyan jogszabály vagy joggyakorlat alkalmazását, amely nem összeegyeztethető az uniós joggal (lásd ebben az értelemben: 2010. október 5-i Elchinov-ítélet, C-173/09, EU:C:2010:581, 29–32. pont; 2016. április 19-i DI-ítélet, C-441/14, EU:C:2016:278, 33. és 34. pont; 2016. július 5-i Ognyanov-ítélet, C-614/14, EU:C:2016:514, 36. pont; 2016. november 8-i Ognyanov-ítélet, EU:C:2016:835, C-554/14, 67–70. pont, C-154/15., C-307/15. és C-308/15. sz. egyesített ügyekben megszületett ítélet indoklásának 74. pontja).

Az Európai Unió Bírósága a C-243/08. sz. ügyben (Pannon GSM Zrt. és Sustikné Györfi Erzsébet között folyamatban lévő eljárásban) meghozott ítéletének indoklása 35. pontjában a következőket mondta ki: „... a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges ténybeli és

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

jogi elemek. Ha álláspontja szerint az ilyen feltétel tisztességtelen, annak alkalmazását mellőzi, kivéve, ha ezt a fogyasztó ellenzi. Ez a kötelezettség a nemzeti bíróságot saját illetékességének vizsgálata során is terheli.”

Az Európai Unió Bírósága a C-154/15., C-307/15. és C-308/15. sz. egyesített ügyekben (Francisco Gutiérrez Naranjo és a Cajasur Banco SAU (C-154/15), Ana María Palacios Martínez és a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (BBVA) (C-307/15), a Banco Popular Español SA és Emilio Irlés López, Teresa Torres Andreu (C-308/15) között folyamatban lévő eljárásokban) meghozott ítélet indoklásának 58-59. pontjaiban a következőket mondta ki:

„58 .... tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet. 59 Ugyanis az irányelv által előírt védelem teljes hatékonysága megköveteli, hogy a feltétel tisztességtelen jellegét hivatalból megállapító nemzeti bíróság minden következtetést levonhasson ezen megállapításból, anélkül hogy meg kellene várnia, hogy a jogairól tájékoztatott fogyasztó az említett feltétel megsemmisítését kérő nyilatkozatot tegyen (2013. május 30-i Jörös-ítélet, C-397/11, EU:C:2013:340, 42. pont).”

Az EUSz. 267. cikkének b) pontja és az a tény, hogy a fogyasztói szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelenségének a megítélése, amelyre vonatkozó rendelkezések (Ptk. 209. §, 209/A. §, 209/B. §) részben uniós irányelvek átültetése folytán kerültek a magyar jogrendszerbe egyértelművé teszik a kérelem elfogadhatóságát.

1. kérdéshez:

A konszenzuál jellegből az következik, hogy amennyiben a szerződés semmisnek minősül, akkor sem válhat annak jogi jellege a kölcsönszerződés keretében a felek által eszközölt reálaktusokon, ténylegesen nyújtott szolgáltatásokon keresztül megítélhetővé, annak jogi jellegét továbbra is a felek (legfeljebb érvénytelen) jogviszony létrejövetelét eredményező konszenzusa határozza meg, azaz amennyiben a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, az továbbra is deviza alapú kölcsönszerződésnek minősül és nem forintkölcsön szerződésnek.

A kérdés feltevése megalapozott és szükséges azért is, mert az árfolyamkockázat áthárításának tisztességtelensége esetén az érvénytelenségi ok kiküszöbölése – a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. november 9-10. napján a Magyar Igazságügyi Akadémián tartott Országos Értekezletről készített Emlékeztetőben (a továbbiakban a 15110910 emlékeztető) rögzített többségi álláspont (lásd II/A. napirendi pont; I/1. ponthoz fűzött indokolás) értelmében – azzal jár, hogy az érvényessé vagy hatályossá nyilvánított deviza alapú kölcsönszerződés – minthogy a kirovó pénznem megváltozása miatt már nem minősül devizaszerződésnek – nem tartozik a 2014. évi LXXVII. törvény hatálya alá, azaz kvázi forintkölcsön szerződésnek minősül.

1.1. kérdéshez:

A 93/13 EGK irányelv 6. § (1) bekezdése szerinti semmisség a fogyasztó érdekében alkalmazandó. Az Európai Unió Bírósága a C-76/10. sz. ügyben 3) pont). „a C-240/98–C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-4941. o.] 25. és 27. pontja, valamint a C-168/05. sz. Mostaza Claro-ügyben 2006.

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

október 26-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-10421. o.] 25. pontja, 26., 27. és 36. pontja, a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 25. pontja C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-9579. o.] 31. pontja, a C-473/00. sz. Cofidis-ügyben 2002. november 21-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10875. o.] 32. pontja megerősítik, hogy a fogyasztót védő, visszatartó erővel bíró szabályozást kívánt megteremteni a releváns uniós jog. A visszatartó erő elvész, amennyiben a semmisség jogkövetkezménye körében a tisztességtelen feltételeket alkalmazó professzionális szereplők kompenzálásra kerülnek a tisztességtelen feltétel semmissége okán kieső anyagi várakozásaik tekintetében. Márpedig a felek által kikötött kamattól a fogyasztó terhére eltérő kamatszint esetleges alkalmazása a professzionális szerződő fél részére anyagi kompenzációt jelent.

A 2. kérdéshez:

Az Európai Unió Bírósága a C-76/10. sz. ügyben (a Pohotovost s. r. o. és Iveta Korčkovská között folyamatban volt eljárásban) 38. pontja, Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 36., 37. pontja, valamint a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4713. o.] 25. pontja, Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 51. pontja alapján érdemes megítélni a kérdést, figyelemmel arra, hogy a deviza alapú hitelezés több százezer magyar családot érint igen magas fizetésektelenségi ráta mellett.

A 3. kérdéshez:

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos szabványszerződési klauzula koherens, egybefüggő szöveg, amelynek célja az árfolyamkockázatból eredő terhek maradéktalan fogyasztókra terhelése. Annak egyes szakaszai nem értékelhetőek nyelvtanilag vagy a formális logika szabályai szerint akként, hogy azok kifejezett célja az árfolyamkockázatból eredő terhek részbeni/korlátozott fogyasztókra terhelése lenne, és ezen szakaszok kumulatív hatásaként jelentkezik csupán a teljeskörű kockázatátárhítás. Az egyes szakaszok külön-külön egyaránt ugyanazt a célt szolgálják: biztosítani az árfolyamkockázat viseléséből eredő terhek teljeskörű fogyasztókra terhelését.

A 4. kérdéshez:

A 93/13 EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdés helyes nyelvtani és (fogyasztóvédelmi célzatú) jogi értékelésére, illetve annak kógens jellegére tekintettel (lásd Európai Unió Bírósága a C-76/10. sz. ügyben, a Pohotovost s. r. o. és Iveta Korčkovská között folyamatban volt eljárásban hozott határozat indoklásának 38., 49-50. pontjait), kijelenthető, hogy egy tisztességtelen feltétel (értjük ez alatt a 3. kérdésre adott válasz szerinti feltétel fogalmát) csak és kizárólag teljes mértékben tisztességtelen tud lenni. A 93/13 EGK irányelv nem ismeri a részbeni tisztességtelenség fogalmát, a tisztességtelenség jogkövetkezménye, hogy „a feltétel a továbbiakban nem jelenthet kötelezettséget a fogyasztóra nézve”, így az értelemszerűen nem lehet részben alkalmazható, abból bizonyos mértékig sem származhatnak kötelezettségek a fogyasztóra nézve. Ezért nem lehetséges, hogy pl. „a fogyasztó számára adott tájékoztatásból az átlagos fogyasztó számára az árfolyamkockázat egy konkrétan meghatározott mértékig a fogyasztó számára világos volt, e mértékig az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítése tisztességes, csak e konkrét mértéket meghaladó részében tisztességtelen”.

A 4.1. kérdéshez:

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

A fogyasztóval szerződést kötő másik professzionális szerződő fél teljes semmisségre vezető tisztességtelen eljárása értelemszerűen súlyosabban minősül, mint a részleges semmisségre vezető tisztességtelen eljárása, a teljes semmisség alkalmazandósága esetén - a súlyosabb jogsértés okán - nem kerülhet kedvezőtlenebb elszámolási helyzetbe a fogyasztó, valamint nem kerülhet kedvezőbb elszámolási helyzetbe a professzionális szerződő fél.

Az 5.1. és az 5.2. és az 5.3. kérdéshez:

A deviza alapú kölcsönszerződések körében a teljesítés pénzneme forint, a fogyasztók bevizsgált jövedelme ugyancsak forint pénznemhez kötötten keletkezik. A kockázatfeltárás, kockázat értékelhetővé tétele messze túlmutat a kockázat tényének kinyilatkoztatásán és a kockázat jogi telepítésén az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ügyben hozott ítélete 74. pontja alapján is. Az adósok alappal bízhettek abban, hogy a törlesztő részletek nem fognak a bevizsgált jövedelmükhöz viszonyítottan felelősen vállalható mérték fölé emelkedni, amennyiben ezen összegekkel minősítette a másik professzionális szerződő fél alkalmasnak őket a deviza alapú kölcsön felvételére. Bízhettek benne, hogy a másik professzionális szerződő fél szakszerűen és az óvatos tevékenységének megfelelően (prudens működéséből következően) kellő elővigyázatossággal járt el és a teljes futamidőre kiterjedt a minősítés. A 2008/48/EK irányelv (26) pontjára is figyelemmel kell lenni.

E körben (leginkább gondolatébresztőként és a fogyasztókkal szembeni tisztességes feltételek alkalmazása kikényszeríthetőségének igazolásául) hivatkozunk az idevágó ausztráliai joggyakorlatot, Andrew Rogers bíró így ítélte a Dr. Mehta kontra Commonwealth Bank of Australia perben.

eredeti angol szöveg:

„Had the bank told Dr. Mehta the full facts the borrowing would not have been undertaken. I have no hesitation in accepting that proposition. Nobody in his right mind, after being told that the possible loss was unlimited, that the necessary implementation of safeguards would be limited in their effect and would require continuous attention which the bank refused to provide, would contemplate making the borrowing. Attractive as the borrowing may have been, the attraction could not survive a full and complete explanation.”

magyar fordításban:

„Amennyiben a bank Dr. Mehta számára minden tényt feltárt volna, a kölcsönügylet nem jött volna létre. Ezt a feltételezést habozás nélkül elfogadom. Ha elmondják, hogy a lehetséges veszteség végtelen nagyságú és a szükséges biztonsági intézkedések hatása korlátozott, sőt folyamatos figyelmet kíván, amelyet a bank nem vállal biztosítani, akkor épeszű ember nem megy bele az ilyen kölcsönügyletbe. Bármilyen vonzó is lehetett a kölcsönügylet [a kamatszint], egy teljes és részletes magyarázatot a kölcsön kecsgető mivolta nem élhetett volna túl.”

Az 5.4. és az 5.5. kérdéshez:

A 93/13 EGK irányelv megfelelő értelmezéséből, miszerint a gazdasági következmények tekintetében is érthető és világos tájékoztatás minősül tisztességesnek (lásd különösen az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyamatban volt ügy indoklásának 74. pontját), az következik, hogy a Bizottság 2006/73/EK irányelvének (2006. augusztus 10.) a 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a befektetési vállalkozások szervezeti követelményei és működési

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

feltételei, valamint az irányelv alkalmazásában meghatározott kifejezések tekintetében történő végrehajtásáról 31. cikke zsinórmértékül szolgálhat, a feltett kérdés tekintetében a tisztességtelenség megítélésében.

A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor az árfolyamkockázatot a fogyasztókra terhelő szerződéses rendelkezések nem tartalmaznak semmilyen utalást arra vonatkozólag, hogy a kamatparitás elméletéből adódóan nagy biztonsággal forintgyengülés volt várható (egyrészt azért, mert a kölcsönszerződések megkötésének idején a magyarországi infláció magasabb volt, mint a svájci, illetve az eurót használó országoké, másrészt azért, mert a BUBOR magasabb volt, mint a LIBOR és az EURIBOR, harmadrészt azért, mert az MNB alapkamat magasabb volt, mint a Svájci Nemzeti Bank vagy az Európai Központi Bank által meghatározott euró alapkamat).

Az 5.6. kérdéshez:

Az alacsonyabb kamat ellentételezése az árfolyamkockázatból származó terhek viselése. Itt jegyezzük meg, hogy a BUBOR és LIBOR/EURIBOR közötti kamatnyereség nem indokolja a végtelen árfolyamkockázat felvállalását az adós részéről, mert az már önmagában is értékaránytalan lenne, a következők szerint.

időpont	3 havi BUBOR	3 havi LIBOR	Kamat különbség
2006.01.05.	6,20%	1,02%	5,18%
2007.01.05.	8,01%	2,14%	5,87%
2008.01.05.	7,50%	2,76%	4,74%

A fenti táblázat értelmében a kamatarányok kb. 5% kamatkedvezményt mutatnak. A korlátlan árfolyamkockázatból eredő terhek nem csupán teljesíthetetlenek, de ha a fogyasztók kellő tájékoztatást kapnak, nyilván nem is vállalják azt fel a korlátozott hatású kamatelőnyért „cserébe”.

Ismételten rögzítjük, hogy a kockázatfeltárás, kockázat értékelhetővé tétele messze túlmutat a kockázat tényének kinyilatkoztatásán és a kockázat jogi telepítésén. Álláspontunk szerint a kérdésbe foglalt kifejezett figyelemfelhívás feltétlenül szükséges elem a tisztességes kockázatfeltáráshoz, mert ezen információ híján a fogyasztó adósok egyszerűen nem kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy az árfolyamkockázat áthárításából eredő kockázatot ellentételezéséül szolgáló kamatelőnyt értékelni tudják.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK AZ 5. (5.1-5.6.) KÉRDÉSEKHEZ

Az árfolyamkockázatot az adósra terhelő klauzula akkor minősülhetett volna tisztességesnek, ha tartalmazza maradéktalanul és kifejezetten a következő figyelemfelhívásokat:

- (1) a kölcsönszerződés alapján teljesítendő törlesztőrészlet összege meghaladhatja a másik professzionális szerződő fél által lefolytatott hitelképességi vizsgálat keretében bevizsgált fogyasztói jövedelem összegét;
- (2) a kölcsönszerződés alapján mindenkor fennálló tőketartozás összege meghaladhatja a másik professzionális szerződő fél által lefolytatott hitelképességi vizsgálat keretében bevizsgált, a fogyasztó rendelkezésére álló fedezeti vagyont értékét;
- (3) azt a tájékoztatást, miszerint az árfolyamváltozásnak nincs felső határa;
- (4) azt a tájékoztatást, miszerint az árfolyamváltozás lehetősége valós, vagyis a

(felfüggesztést megelőző ügy: 11.P.XI. 21.912/2014)

kölcsönszerződés futamideje alatt is bekövetkezhet;

(5) azt a tájékoztatást, miszerint az árfolyamváltozásnak köszönhetően a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet;

(6) azt a tájékoztatást, miszerint az árfolyamváltozás kapcsán nem csak a törlesztő részlet összege, hanem a tőketartozás összege is korlátozás nélkül megnőhet;

(7) azt a tájékoztatást, miszerint a lehetséges veszteség végtelen nagyságú;

(8) azt a tájékoztatást, miszerint a szükséges biztonsági intézkedések hatása korlátozott és folyamatos figyelmet kíván,

(9) amelyet a másik professzionális szerződő fél nem vállal biztosítani;

(10) az árfolyamváltozás futamidő (legalább kezdőidőszaka) alatt várható iránya, annak minimális és/vagy maximális mértéke;

(11) a forintkölcsönök esetében alkalmazott BUBOR és a deviza alapú kölcsönök esetében alkalmazott LIBOR vagy EURIBOR közötti várható kamatnyereség mértékének bemutatása, legalább a fogyasztó által vállalt futamidővel azonos időtartamot felölelő múltbeli adatokra alapítottnan.

A 6. kérdéshez:

Annak bizonyítása, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztókra terhelő szerződéses feltétel a tisztességes tájékoztatás mércéjét megüti (azaz írásban teljesszórában tartalmazza az 5. kérdés szerinti összes elemet), a tájékoztatási kötelezettséggel terhelt professzionális pénzügyi szolgáltatókat terheli. A fentiekkel összhangban, a fogyasztókat terheli annak bizonyítása, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztókra terhelő, a tisztességes tájékoztatás mércéjét megüti szerződéses feltétel (amely írásban teljesszórában tartalmazza az 5. kérdés szerinti összes elemet) kölcsönszerződésben történő szerepeltetése ellenére a szerződéskötés körülményei és a szóbeli tájékoztatás okán mégsem minősül tisztességesnek.

A 7. kérdéshez:

A hitelintézetek szabadon határozhatják meg a saját hitelkonverziós devizaárfolyamaikat. A saját (eladási- és vételi) devizaárfolyamok szabad meghatározása ugyan olyan jogosultság, mint ahogy a hitelintézetek szabadon meghatározhatják, hogy egy kölcsön után mekkora kamatot kérnek és mekkora kezelési költséggel terhelik azt meg. A hitelintézetek saját devizaárfolyama kizárólag attól függ, hogy milyen üzletpolitikát folytatnak. A saját devizaárfolyamaik meghatározásának módját a hitelintézetek üzleti titokként kezelik, ebből pedig egyértelműen következik, hogy a hitelintézetek a devizaárfolyamok képzését, egyoldalú változtatásának okait és annak mértékét saját hatáskörben kezelik, a devizaárfolyamokat maguk is a saját gazdasági döntéseik következményeként előállt árfolyamoknak tekintik.

Budapest, 2017.03.31.

dr. Szepesházi Péter
bíró